

Otto Tausk dirigeert
Brahms' Derde symfonie

Otto Tausk dirigent

Timothy Chooi viol

24.09 Enschede
26.09 Nijmegen
02.10 Arnhem
03.10 Amsterdam

programma

Engelbert Humperdinck   Ouverture 'Hänsel und Gretel'
(1854-1921)

Johannes Brahms   Symfonie nr. 3 in F, opus 90
(1833-1897)   Allegro con brio
                                  Andante
                                  Poco Allegretto
                                  Allegro

Felix Mendelssohn   Viololconcert in e, opus 64
Bartholdy (1809-1847)   Allegro molto appassionato
                                  Andante
                                  Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

Orkest van
Gelderland
& Overijssel

toelichting

Humperdinck's Hänsel und Gretel

Het begon allemaal met een idee van de zus van Engelbert Humperdinck. Die besloot om tussen de schuifdeuren met haar kinderen het beroemde sprookje Hans en Grietje uit te gaan voeren. Ze vroeg broer Engelbert enkele teksten op muziek te zetten. Al snel kreeg de componist de smaak te pakken. Hij verwerkte de liedjes in een muziektheaterstuk waarmee hij wereldberoemd zou worden: *Hänsel und Gretel*. De sprookjesopera zit vol (kinder)liedjes, dansen en kleurige orkestraties; de harmonieën die hij gebruikte doen regelmatig denken aan die van Richard Wagner, de befaamde operacomponist voor wie Humperdinck een blauwe maandag had gewerkt. De eerste uitvoering van Engelberts vrolijke werk onder leiding van Richard Strauss – vlak voor kerst 1893 – was een daverend succes.

'Ik beloof je dat ik het zo zal instuderen dat de engelen in de hemel zich zullen verheugen!'

Het jaar erop werd de opera al meer dan 70 keer hernomen. In de ouverture horen we al veel voorproefjes van het muzikale materiaal dat in de rest van de opera verder aan de orde komt. Daartoe behoort ook het 'avondgebed' waarmee de prelude begint.

Brahms' Derde symfonie

'Er zit een sfeer in die je bij Brahms niet vaak tegenkomt! Wat een heerlijke melodieën zijn erin te vinden! Het is louter liefde waarbij het hart opengaat.' Toen Antonín Dvořák Johannes Brahms' *Derde symfonie in F, opus 90* te horen kreeg, was hij razend enthousiast. Brahms schreef het werk in de zomer van 1883, zes jaar na zijn Tweede symfonie. Net als in die symfonie gebruikt hij in zijn *Derde* een kernmotief dat in de verschillende delen terugkeert. Het motief bestaat dit keer uit de tonen F, As, F en is misschien wel een variant van het motto dat Brahms vaker hanteerde: F-A-F, 'frei aber froh'. Hij presenteert het motief aan het begin van de symfonie, nog voordat het krachtige hoofdthema en het pastorale tweede thema de revue passeren. Ook in het tweede deel duikt het op. Nadat de houtblazers een volksliedachtige melodie laten horen, antwoorden de lage strijkers met het motto. De melodie wordt gevarieerd en gevolgd door een treurend thema. Brahms' vriendin Clara Schumann kreeg bij dit 'vrome', tweede deel beelden van biddende gelovigen bij een kleine kapel.

Wat het antwoord van de componist was, vermeldt de historie niet.

Wie na dit bezonken deel een vrolijk scherzo verwacht, komt bedrogen uit: het Poco Allegretto klinkt klaaglijk en intiem. Het drietonig motto is dit keer verstopt in de begeleidingsstemmen van het hoofdthema, dat na een intermezzo met stokkende ritmiek

in de blazers in een andere instrumentatie terugkeert. De samengebalde energie die in het eerste deel van de symfonie al volop een uitweg zocht, bepaalt ook de dramatische finale. Na een geheimzinnig aandoend hoofdthema horen we motieven uit de voorgaande delen en een heroïsch thema in hoorn en celli. Het bruisende deel eindigt verrassend zacht met het hoofdthema van het openingsdeel. Violist Joseph Joachim liet weten dat hij bij deze finale moest denken aan de mythologische jongeling Leander die elke nacht kilometers zwom om zijn geliefde Hero te kunnen zien en hartstochtelijk vocht tegen de golven. Tevergeefs: Hero vergat een keer het licht op de kust te ontsteken en de dappere zwemmer kwam jammerlijk om. 'Arme sterfelijke - maar hoe mooi en verzoenend is de apotheose, de verlossing in de ondergang', schreef Joachim aan Brahms. 'Ligt dat idee ver van uw gevoelens?' Wat het antwoord van de componist was, vermeldt de historie niet.

Mendelssohn's Violconcert in e

In 1838, toen hij een paar jaar de scepter zwaaid bij het Gewandhausorchester in Leipzig, liep Felix Mendelssohn Bartholdy al met plannen rond om een vioolconcert te schrijven voor de concertmeester van het ensemble: Ferdinand David. De vioolvirtuoos reageerde verheugd: 'Ik beloof je dat ik het zo zal instuderen dat de engelen in de hemel zich zullen verheugen!'. Onder meer omdat Mendelssohn het als uitvoerend musicus en dirigent enorm druk had, zou het nog tot de zomer van 1844 duren voordat hij - tussen 'de koeien en de varkens, mijns gelijken!' - zijn *Violconcert in e, opus 64* op papier zette. David hielp hem met de viooltechnische zaken en was uitermate tevreden over het eindresultaat.

'De violisten kunnen je niet dankbaar genoeg zijn voor dit geschenk.'

In het openingsdeel - het *Allegro molto appassionato* - valt de solist gelijk met de deur in huis door het zangerige hoofdthema aan te heffen. Het wordt overgenomen door het orkest, waarna een neventhema tot ontwikkeling komt. Na een soort 'Lied ohne Worte' volgt de doorwerking die uitmondt in een uitgeschreven cadens. De reprise loopt over in het *Andante*, een milde cantilene. Zonder onderbreking leidt de solist de capricieuze *Finale* in. In dit heldere slotdeel komt ook de componist van de *Midzomernachtsdroom* even om de hoek kijken. Nadat David het lichtvoetige concert op 13 maart 1845 ten doop hield, schreef hij Felix dat hij het een van de mooiste stukken in dit genre vond. 'Het beantwoordt in alle opzichten aan de eisen die aan een concertstuk worden gesteld, en de violisten kunnen je niet dankbaar genoeg zijn voor dit geschenk.' Andere vioolvirtuozen waren eenzelfde mening toegedaan. Zo zou de beroemde Jascha Heifetz verklaren: 'Als het denkbaar is dat de muziek van Mendelssohn kan sterven, dan kan alle muziek sterven!'

Dirk Luijmes

biografie

Otto Tausk

‘Het Koninklijk Concertgebouworkest toverde wolken van vloeiend zijden klanken in elk dynamisch bereik. Al deze extreme contrasten werden met grote precisie bijeengebracht en samengebald door Otto Tausk’. Dit citaat uit een recensie van Olga de Kort in Bachtrack geeft wel aan dat deze Nederlandse dirigent zich kan meten met de top van de wereld.

Tausk studeerde eerst viool bij Viktor Liberman en daarna orkestdirectie bij Jonas Aleksa, Kenneth Montgomery en Jurjen Hempel. Hij begon zijn carrière als assistent bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest onder Valery Gergjev. Daarna was hij chef-dirigent bij Holland Symfonia en het Sinfonie-orchester Sankt Gallen in Zwitserland. Sinds 2018 is hij chef-dirigent van het Vancouver Symphony Orchestra. Otto Tausk is wereldwijd een veelgevraagd gastdirigent. Zo leidde hij o.a. het Deens Nationaal Symfonieorkest, het Los Angeles Philharmonic Orchestra, het Orkest van het Mariinski-theater en vrijwel alle Nederlandse orkesten, waaronder het Koninklijk Concertgebouworkest. Vorig jaar maakte Tausk zijn debuut tijdens The Proms in de Royal Albert Hall in Londen.

In ons land werd hij een tv-persoonlijkheid toen hij enkele jaren juryvoorzitter was van het populaire talentenprogramma *Maestro*. Als operadirigent heeft Otto Tausk veel bekendheid gekregen. In het theater van Sankt Gallen leidde hij naast vele nieuwe producties én een aantal wereldpremières ook het grote operarepertoire. Daarnaast dirigeerde hij onder meer bij de Oper Köln en De Nationale Opera in Amsterdam. Daar zal hij dit seizoen de wereldpremière verzorgen van *Upload*, de nieuwste opera van Michel van der Aa. Otto Tausk heeft diverse cd's op zijn naam staan. Daaronder een opname met werk van Prokofjev die hij samen met violiste Rosanne Philippens en het orkest van Sankt Gallen maakte en die door BBC Music Magazine Concerto in 2018 werd uitgeroepen tot cd van de maand.

Met de voorlopers van Phion heeft Otto Tausk de afgelopen jaren diverse succesvolle concerten geleid. Met veel plezier nam hij dan ook het aanbod aan om, met ingang van seizoen 2020-2021 chef-dirigent van Phion te worden: ‘Samen starten we een nieuw hoofdstuk van een ongetwijfeld fantastisch verhaal.’

biografie

Timothy Chooi

Violist Timothy Chooi speelde al op zevenjarige leeftijd met het Victoria Symphony Orchestra in zijn geboorteland Canada. Vanaf zijn zestiende studeerde hij aan het Curtis Institute of Music in Philadelphia. Nog datzelfde jaar maakte hij zijn solodebuut bij het Montreal Symphony Orchestra waar hij door de pers werd geroemd als de 'wonderviolist'. Hij vervolgde zijn studie aan de beroemde Juilliard School in New York, waar hij momenteel zijn opleiding afrondt. Daarnaast studeert hij aan de Duitse Kronberg Academy onder Christian Tetzlaff.

Timothy Chooi heeft in zijn carrière al heel wat concoursen op zijn naam staan, waaronder het Internationale Joseph Joachim Violinwettbewerb

Hannover in 2018 en in hetzelfde jaar de 'Prix Yves Paternot' tijdens het Verbier Festival in Zwitserland. Maar de meeste roem vergaarde hij met de tweede prijs tijdens de prestigieuze Koningin Elisabethwedstrijd van 2019.

Inmiddels heeft Timothy Chooi al met diverse grote orkesten samengespeeld, zoals het Brandenburgisches Staatsorchester Frankfurt, het Russisch Nationaal Orkest en het Chicago Symphony Orchestra. Hij is medeoprichter van het VISION Collective, een ensemble met musici en componisten dat probeert met muziek het probleem van de wereldwijde vluchtelingen crisis onder de aandacht te brengen en migranten een stem te geven.

Binnenkort in de concertzaal

Nieuwsgierig wat er binnenkort speelt? Kijk op phion.nl voor meer informatie én alle concerten, en schrijf je in voor onze nieuwsbrief, dan blijf je automatisch op de hoogte.

Barokensemble met Erik Bosgraaf

Rijssen Parkgebouw	08.10
Arnhem Muis (zondagochtendconcert)	10.10
Enschede Muziekcentrum	12.10
Hengelo Schouwburg	14.10
Zutphen Theater Hanzehof en Buitensociëteit	15.10

Benjamin Kruijthof speelt Rococo Variaties

Apeldoorn Orpheus	05.11
Nijmegen De Vereniging	07.11
Doetinchem Amphion	09.11
Enschede Muziekcentrum	12.11
Arnhem Muis	14.11

Met dank aan:

Ministerie OCW, Provincies Gelderland en Overijssel, gemeentes Apeldoorn, Arnhem, Enschede en Nijmegen, Familie Heersink Innovatie Fonds, Fonds Podium Kunsten, JKF Kinderfonds, Paul Pella Fonds, Sociëteit Apollo, Stichting Vrienden van Phion, Appeldoorn, Bömer Engineering services, Den Hartog Heuff notarissen, Dirkzwager legal & tax, Eshgro, Heutink Foundation, INN'Twente, K+V, Landgoed De Wilmersberg, Peutz, Rabobank Arnhem en 't Rijk van Nijmegen, Regalis, Unica, Van 't Hof Schoonmaak en ZON Zwolle.

Phion steunen middels partnerschap? Kijk voor meer informatie op phion.nl bij Steun.